

Izabela Wagner

W styczniu Instytut Socjologii gościł prof. Michaela Burawoya z Wydziału Socjologii Uniwersytetu Kalifornijskiego w Berkeley, wiceprezesa Międzynarodowego Stowarzyszenia Socjologicznego (International Sociological Association). Michael Burawoy jest brytyjsko-amerykańskim socjologiem, który od pierwszych lat studiów interesował się problemami edukacji i pracy w kontekście zmian postkolonialnych. Prowadził pierwsze prace badawcze w Indiach, RPA, a wyniki wielomiesięcznego badania przeprowadzonego w zambijskiej kopalni miedzi stanowiły materiał dla jego pierwszej książki. W Zambii Burawoy stosował obserwację uczestniczącą. Pozostał wierny tej metodzie, wykorzystując ją w swoich kolejnych pracach poświęconych robotnikom zatrudnionym w chicagowskiej fabryce a następnie w hucie węgierskiej (lata osiemdziesiąte) i w rosyjskich fabrykach (pierwsze lata Pierestrojki). Mając tak szerokie doświadczenie badawcze, Burawoy opracował nową metodę *extensive case study* i stał się specjalistą etnografii porównawczej, przyznając się do stworzenia nurtu nazywanego *global ethnography*. Kierunek ten koncentruje się na połączeniu perspektywy makro z mezo i mikro, przywiązując szczególną uwagę do tego ostatniego elementu, czyli postrzegania rzeczywistości przez aktorów (*insider's view*). Prof. Burawoy wraz ze swoimi studentami prowadzi projekty badawcze w różnych miejscach na świecie (Chiny, Wietnam, Węgry, Rosja, Afryka, Ameryka Południowa i USA), odpowiadając na pytanie, jak praca i życie „prostych ludzi” zmienia się pod wpływem procesów dekolonizacji, globalizacji czy też post-komunistycznej transformacji.

Analogiczne podejście metodologiczne profesor Burawoy stosuje w odniesieniu do badań nad zmianami następującymi w środowisku uniwersyteckim. Ruchy protestacyjne studentów (w Kalifornii, Austrii, Francji czy Niemczech) są analizowane w odniesieniu do globalnych tendencji marketyzacji i komodyfikacji wiedzy. To właśnie ten problem stanowi podstawę dla rozważań o miejscu socjologii i roli socjologów w kontekście zmian, które są przez nich śledzone i które ich bezpośrednio dotyczą. Czy jako socjologowie mamy z zachowaniem dystansu naukowego obserwować i analizować zachodzące zmiany, czy też, mobilizując swą ekspercką wiedzę,

powinniśmy w nich uczestniczyć? Na to pytanie odpowiadał profesor Burawoy na uroczystym wykładzie zatytułowanym „Public Sociology in Global Perspective”.

Wykład, który odbył się 18 stycznia, zgromadził liczną publiczność. Profesor Burawoy ujął słuchaczy swą wiedzą na temat dorobku polskiej socjologii a także przekonaniem, iż odgrywa ona, za pośrednictwem aktywności społeczno-politycznej socjologów, ważną rolę w przemianach kraju od ponad 20 lat. Okazało się, iż jedną z najbardziej inspirujących postaci w życiu zawodowym Burawoya był profesor Adam Przyworski, absolwent UW i były uczeń obecnej na wykładzie prof. Aleksandry Jasińskiej-Kani.

Dalsza część wykładu stanowiła analizę czterech typów wiedzy socjologicznej: profesjonalnej (naukowej – skoncentrowanej na specjalności), aplikowanej, krytycznej (skierowanej do środowiska socjologów) i tzw. *Public Sociology* (zakładającej wyjście socjologii poza świat uniwersytecki). Burawoy podkreślił, iż w obecnych czasach procesy globalizacyjne i marketyzacja powinny być nie tylko badane, ale wnioski z tych badań powinny być umiejętnie przekazane społeczeństwu (nie tylko politykom), aby mogło ono w sposób demokratyczny i świadomie prowadzić debaty i uczestniczyć w kształtowaniu przyszłości.

Tak więc rola socjologa nie ogranicza się jedynie do prowadzenia badań, rozpowszechniania wyników wśród swojej społeczności i kształcenia następných pokoleń socjologów. Zaangażowanie jest szczególnie ważne w kontekście zmian, które dotyczą środowisk akademickich. Profesor Burawoy w ramach swej działalności w ISA moderuje dyskusję na temat kryzysu i przyszłości uniwersytetu na świecie (<http://isacna.wordpress.com/>). Jest niezwykle zainteresowany polską sytuacją i dyskusją na temat rodzimej reformy a także rezultatów wprowadzania przepisów traktatu bolońskiego. Biorąc pod uwagę rozwój ostatnich wydarzeń w tej tematyce, dyskusje na temat diagnoz (zwłaszcza raportu E&Y i IBnGR), omawianie kolejnych propozycji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, krytyczne głosy młodych pracowników nauki, można z pewnością stwierdzić, iż wizyta profesora Burawoya i tematyka *Public Sociology* była nie tylko naukowym ale także i środowiskowym wydarzeniem.

Dr Izabela Wagner jest adiunktem w Instytucie Socjologii UW.

Publikacje prof. Burawoya są dostępne na stronie:
<http://burawoy.berkeley.edu>.